

Поштарина у готову плаћена.

У Срем. Карловцима, 1. августа 1923.

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАНИ ОРГАН „СРПСКЕ ПЧЕЛАРСКЕ ЗАДРУГЕ“

Број
8.

Издази једамшут месечно.
Главни уредник:
Ђорђе Коларовић.

Одговорни уредник:
Глиша Минић.

Година
XX.

Пчеларски Календар.

Август.

Где има паше од белог босиљка, ту је сад нов живот. Док у крајевима, где већ у јулију престаје паша, влада у пчелињацима мртвило, дотле у крајевима са бујном пашом, влада највећа журба. Пчеле тако унашају мед, да матици не остане празних ћелица да их залеже.

Ако је паша издашна, пчелар ће вредно истресати мед, али ће том приликом пазити, да прво истресе сав ранији мед, а пчелама ће оставити босиљковца, који је врло добар за пчеле преко зиме. Кад пчеле напуне све оквире, онда ће истресати само оне одостраг.

Будући ради добре паше и многе пчеле гину на паши, да нам не би кошнице народом јако ослабиле, треба у вече у кошницу метати по један оквир са пчелињим саћем у средину плодишта, да би га матица залегла.

Чим се паша примиче крају или још и пре, у другој половини августа, мора пчелар мислити, како ће кошнице узимити. У другој дакле половини августа мора пчелар имати јасан преглед свију кошница, које мисли за пресад оставити. Да нам кошница добро презими, главни су увети ово: 1.) да кошница има добру матицу, 2.) да кошница има доста добра меда, 3.) да кошница има довољно народа и да у том народу буде доста младих пчела, 4.) да кошница има добро и потпуно израђено саће и 5.) да је кошница читава, јер у подераној и пукнутој кошници буде преко зиме промаја, која јако шкоди пчелама.

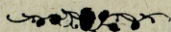
Пчелар је већ у јунију месецу изменио матице, где је требало. Да би кошнице имале доста добра меда, то ћемо им сада оставити босиљковца. Ако ли немамо тога меда, или ако је паша слаба била, кошнице морају од јулија имати доста меда, а сад ћемо додати колико треба па да буде бар 10 klg. за зиму. Да у народима буде и доста младих пчела, пчелар ће у последњој трећини августа спекулативно прихрањивати оне кошнице, које ће за пресад оставити. Спекулативно се прихрањује у малим оброцима свако вече. Мед се разблажи водом (2 дела меда 1 део воде). Прихрањује се 10—14 дана и последња четири дана може бити оброк $\frac{1}{4}$ klg. а испрва 10 до 20 dkg. Кад се прихрањује и кад паша понушта, стесни лета због туђица.

Ко је ројио своје кошнице, а неће да повећава број кошница, тај нека, пре него што почне спекулативно прихрањивати, споји две и две суседне кошнице. Спојена кошница долази у средину места, где су пре стојале спојене кошнице. То је главно што пчелар треба у августу да учини, да би те кошнице добро презимити могле.

Треба пазити и на то, да ли су пчеле скупиле медљику, јер ова није добра пчелама преко зиме. Медљика се или одмах ушећери и по томе ћемо је одмах и познати, или ће пчеле добити срдоболу, јер оставља у цревима пчелињим много несварљивих делова. Зато се медљика истресе, а пчелама се да или добар мед или шећер. 3 klg. шећера на 2 литре воде узима се и не мора се кухати ова смеса, него само се толико загреје, док се шећер добро не истопи. У вече се прихрањује, и то у већим оброцима, до 2 klg. свако вече, док не буде доста.

☞ Август месец је за пчелара један од најглавнијих, јер сад се полаже чврст темељ добром напретку у идућој години.

Сима Жигић, парох.

Болести пчелињега легла.

Болести легла, колико је до сада познато, већином су прелазне болести и узрокују смрт легла. Начин како се поболе легло, у свима случајевима још није јасан, а тако исто и ток болести код неких случајева није тачно познат. Почетак болести је унутри у телу црва, а кад се покажу спољашни знаци белести, да их можемо видети и посматрати, у већини случајева црв је већ мртав, а пред собом имамо само лешину црва. Познавајући изглед здравог легла, а установљењем промена, које је болест на мртвом леглу учинила, закључујемо, какав је утецај болест имала на легло.

Узроци су болести пчелињега легла обично бактерије (Schizomycetes, Bacteria) и праве гљиве (Eumycetes).

I. Болести које долазе од бактерија.

Бантерије и њихов утецај на легло.

Бантерије су ванредно сићушни организми, које без микроскопа не можемо видети. (Неке су 2—5 хиљадитих делова милиметра). Незнатна величина бактерија јесте рђава особина бактерија, која им помаже ширење и чини опасним. Кад радимо око болесних кошница, хиљадама може их бити на нашим рукама и справама, а да их никако оком не можемо видети ни опазити. Ако после болесних и сумњивих кошница руке и справе не оперемо и не дезинфицирамо, нашом непажњом и несмотреношћу, можемо пренети болест на здраве кошнице.

Бантерија има више врста, а множе се неверојетно брзо. Кад дође до извесне величине, дели се на 2—3 дела, а сваки део за себе брзо напредује. Неки бацили деле се сваког сата, а неки и сваки 20 минута. Због брзог напредовања, у повољним приликама једна клица може читаво друштво заразити.

Друга опасна особина бактерија јесте њихова велика способност за умножавање и жилавост, стога морамо бити пажљиви и брижљиви око одржавања реда и чистоће у кошници и свију пчеларских справа. Ако је слаба паша и оскудица хране, умножавање бацила врло је велико, готово да нема границе. Чим наступи добра паша, умножавање престаје, многе бактерије помру, а друге штите се развијањем и делењем у споре, које дуго времена задржавају животу снагу. Споре имају јаку отпорну снагу; ако су на земљи, лишћу, води и т. д. издрже јаку зиму и врућину, а ако после 2—3 месеца доспеју у кошницу до пчелињег црва, у њему оживе и одмах наступа њихов разоран рад. Неке угину ако буду бар 5—10 минута на топлини од 60—100° С. Суша и врућина није им тако повољна као влага.

Неки бацили нису опасни, него тек у заједници са другим бацилима постану опасни и убрзају смрт и трулеж легла. Болест тумачи се тиме, да превелико умножавање бацила штоди телу и разара га, или што излучују материју (токсин) који отрује легло.

Од бактерија узрокована болест легла звала се једним именом трухлеж легла, јер раније или доцније наступа

труло распадање легла. У прошлом веку владало је погрешно мишљење, да ситне мушице снесу јаја код пчелињег црва, из којих се излежени црв развија на штету легла и узрокује трухлеж легла. На узрок заразе први је указао Cheshire (1884.) кад је пронашао *bacillus alvei* и прогласио га узроком трухлежа легла. Двадесет година овај бацил вредио је као једини узрок свију врста трухлежа легла, док 1904. год. Швајцарац Burri и Американац White у исто доба не пронађоше *bacillus larvae*. Доцније су пронађени и други бацили, који трухлеж легла изазивају. Болести давали су разна имена н. пр. опасни трухлеж легла, куга, смрдљиви и несмрдљиви, европски и американски трухлеж легла и т. д. Данас дошло се до уверења, да имамо две врсте трухлежа легла, које се међу собом развијају и зову се: *пчелиња куга* и *трухлеж легла*.

Како зараза дође до легла, још није тачно испитано, али влада мишљење, да може бити у ћелици и у храни (мед, рђа, вода) и долази кроз уста црва. Друкчије не може се оправдати, јер хитин је доста тврд, а на болесном леглу нема нигде рупице ни знака, које би оправдало могућност заразе на овај начин. Дакле, уста су једини улаз за заразу, а легло се може заразити док једе, а чим престане јести отпада могућност заразе. Поклопљено легло не може се заразити. Од заразе умире црв поклопљен и непоклопљен, а то постоји до времена заразе и од бацила. У цреву и стомаку бацили нађу повољно место за развијање, шире се по читавој унутрашњости, док на послетку не наступи смрт и распадање легла.

Кад из јајета изађе црв, здрав је и нема у себи клице заразе. Незаражено мртво легло може врло лако постати повољно место, за умножавање бацила. Dr. Берзон још 1848. год. нагласио је и више пута понављао тврдњу, да од зиме или глади мртво легло може постати zgodно место за заразу.

1.) Пчелиња куга.

Пчелиња куга називала се пре опаки трухлеж легла, смрдљиви трухлеж легла, куга, зараза црева и стомака, американски трухлеж легла и т. д.

Кугу узрокује *bacillus larvae* White. У почетку бацил назван је *bacillus X*, *bac. Burri*, *bac. brandenburgiensis*, а

доцније увидело се, да је то један бацил и назван је *Bacillus larvae*. Воли топлоту, почиње се развијати крај $+20^{\circ}\text{C}$., најбоље напредује крај $+37-39^{\circ}\text{C}$., а на $+45^{\circ}\text{C}$. престаје, а гине код $+98-100^{\circ}\text{C}$. Овај се бацил на хладноћи не развија, зато се само лети јавља куга, док се трухлеж легла појави раније, већ у мају.

Bacillus larvae даје јасан знак пчелиње куге, мада је често поред њега *Bac. alvei*, који утиче на трухлеж легла. Ток болести доста је слабо познат, јер кад се на леглу примети болест куге, оно је већ мртво, опружено у ћелици и прљаво жуте боје, а доцније постаје смеђе, док не постане тамно. Појава распадања на мртвом црву тако је значајна, да пчелар и без микроскопа сигурно познаје кугу. *Maassen* мисли, да у почетку болест није јака, али доцније је јача и црв обично умре кад се већ опружи, зато га и налазимо опружена на доњој страни ћелице ближе отвору. И ако трухлеж легла има сличну боју, ипак се куга разликује, јер је од куге оболело легло од почетка јако растегљиво. Чим се више суши, растегљивост је све већа, а и смрад је јачи и сталан. Кад добије сасвим угаситу тамну боју, може се извлачити из ћелица у 20—30 см. дугачким концима.

Кад здраво легло изађе из ћелице, на поклопљеном кужном леглу покажу се јасни знаци болести. Ћелице са кужним леглом мало по мало свој изглед промену, јер сасушивање смољастог кужног садржаја има знатни утцај на изглед ћелица. Пре светли и мало испупчени поклопци, постају тамни и упадају мање или више унутра, а на угнутом поклопцу начини се мала рупа, једна па и више. Ово се стање може протумачити на овај начин. Пред затварање, пчелињи црв упреде се у танку пређу, а преко тога пчеле заклопе шупљикавим поклопцем од воска и рђе. Кад се кужни црв сасушује, повлачи са собом пређу и поклопац, па се зато начине на поклопцу рупице, једна или више.

Овакова промена на саћу не сме се држати за поуздан знак куге, него ју треба узети као сумњиви знак куге. Поклопци се угну и начини се рупа над мртвим леглом и онда, кад умре из безазленог узрока н. пр. кад легло озебе. Да би се уверили, да ли се ту ради о болести легла или не, морамо ћелице отворити и садржај

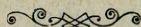
испитати. Кужно се легло не може извадити из ћелице, него се отеже као смола у конце, а од глади или хладноће умрло легло врло лако изађе из ћелице, а не оставља никакав траг за собом.

Поред тога кужно легло има свој неугодан јак смрад. И трухлеж легла има сличан смрад, али није тако јак и неугодан, а поред тога брзо изветри.

С временом лешина се сасуши у краставу црну кору, на доњој дугачкој страни ћелице. По изгледу красте куге у свако доба разликују се од трухлежи легла. Док трухлеж легла има глатке љуске, дотле кугина кора има храпаву површину и прионула је за ћелицу.

Кужна кора често се замењује са мрљама од срдобље. По боји сличне су, али ипак на први поглед могу се разликовати једна од друге. Мрље од срдобље леже на крају ћелица, више пута по страни и на горњем делу ћелица, а красте од куге налазе се унутри у ћелици, леже само на доњој страни ћелица, а не на крају ћелица.

Носта Сеперовац, парох.

Фацелија.

(*Phacelia tanacetifolia.*)

Фацелија је једногодишња биљка из племена *Hydrophuleae*, пореклом из Калифорније, одакле су је љубитељи пчела пренели у Европу. Богата је нектаром а богата је и прашком толико, да се за сада може рећи, да је она најмедоноснија једногодишња биљка у целој пчелиној флори нашег поднебља.

Фацелија је оштролиста биљка отворено зелене боје (у слабијој земљи често прљаво [црвенкасто] зелене боје), има крупно рецкаво лишће. Пуна је оштрих маљица, које после њеног цветања одрвене заједно с гранчицама и стабљиком и тада прилично боду, у чему је слична осталим чкаљевима. Зелену је стока радо једе (али, ако би је зелену давали стоци, не би било никакве користи за пчеларство), док је осушену нерадо једе, као и остале чкаљеве.

Фацелија посејана рано у пролеће цвета крајем маја по новом календару, а посејана у јесен цвета нагодину крајем априла. Њено пролећње и летње цветање траје 30—40 дана, а јесење 25—30 дана. Успева у свакој земљи, али је у плодној и сунцу изложеној земљи много напреднија, па нарасте у висину до 1^m и јако се разграну, док је у неплодној земљи и у заклону уопће знатно мања.

Намењену земљу за сејање фацелије треба преорати и добро иситнити, ретко засејати па подрљати. (Ако се семе не покрије

танким слојем земље, птице ће га појести). Може се сејати и као узродица између окопаних кромпира, тикава, мака, разних врста репа и т. д. Будући су њене младе стабљике пре прецветавања врло нежне, и, по природи, врло крте, па их ветар и крупна киша изломе и оборе сасвим на земљу,* препоручује се, да се она при сејању меша са семеном других јачих медоносних биљака, као на пр. горушицом која је уз њу врло погодна. Ради правилнијег засејавања њено се ситно семе меша с просејаним речним песком.

Сејање се врши омашке (на сачму), или на редове на $25^{\circ}/\text{м}$.**) Осим плевљења, разређивања и евентуалног расађивања честих биљака, никаква јој друга нега не треба. Препоручује се нарочито сејати је с јесени, јер за време јесењих киша брзо niche, и, по том, као и пшеница под снегом се добро одржи; нахуде јој мало само дуги јаки и сухи мразеви (без снега). Озимца фацелија цвета већ у априлу кад је пчелама јако потребна ради свог богатства у нектару и прашку. Периодичним засејавањем сваких 25 дана може се целог лета до октобарских мразева (слана јој ништа не нахуди) вештачки одржавати паша, разуме се, ако у времену сејања има влаге у земљи.

На пролећњем топлом и влажном времену посејано семе фацелијино niche за 6—8 дана, а у шестој недељи почиње цветати. На сухом времену ницање је знатно спорије, па и цветање краће траје. Преко лета треба је сејати непосредно пред кишу, у противном сухо засејано земљиште треба наводњавати (залевати). За време прошлогодишњих сушних дана у јунију и јулију није ни фацелија могла нићи и поред неколико слабијих залевања, али је иза првих јесењих киша у августу брзо никла и набујала и у септембру цветала. На плодној и незаклоњеној земљи биљке се толико разгранају, да нису ретке стабљике са по 15 до 20 гранича и скупа са 400—500 цветова (у току 30—40 дана, колико траје њено цветање у пролеће).

Цветови су нанизани у клас, један до другог, кадшто по 30—40 у класу код добро развијене биљке на плодном незаклоњеном земљишту. Цветање почиње у класу одоздо навише, тако, да док доњи цветови сазревају и плодници (чаурице) прскају, горњи тек постепено цветају због чега је и отежано скупљање њеног семена. Цвет јој захвата $8-10^{\text{м}}/\text{м}$ у пречнику. Цвет има пет круничних модроплавих листића, сраслих међусобно у цев и пет слободних чашичних листића. Прашника има пет; они су нарастали на круни, а два тучка у средини слободно стоје. Плодник је цвета четвородел. У сваком је делу по један семени пупољчић, те сваки цвет даје по 4 семенке, које из прснутог сасушеног плодника лако испадају на земљу, зато се једном засејана фацелија даље сама засејава. Њен четвороделни плодник доводи је у

*) Град ју је ове године м. маја сасвим уништио у времену цветања.

**) На један ар плоднијег земљишта довољно је 350 грама семена, а за слабију земљу 500 грама — ако се фацелија сама сеје.

блиско сродство племена гавеза (bogagasea) бореча, великданчета*) споменка, лисичине — такође медоносних биљака.

Фацелију пчеле радо посећују. У Крагујевцу је она прошле године први пут сејана. Сејали су је само три пчелара, а ове године доста њих. Ми који је упознасмо толико је заволесмо у свом врту крај пчелињака, да је сваком препоручујемо с пуно хвале. А како да је не хвалимо, кад су неколико квадратних метара земље засејане фацелијом, за време њеног цветања у мају толико примамљивали пчеле, да је изгледало, да се цео рој пустио на њене цветове (а то је било баш у времену цветања багрене). Тихи вечерњи поветарац ширио је њен миомир по целом врту јачином мириса расцветане липе.

Фацелијин је мед бео, изврсног и пријатног укуса. Добар је за јесење и пролећње прихрањивање пчела. На њему пчеле добро презимљују.

Да би се фацелија као нова медоносна биљка одомаћила у Шумадији, пчеларска подружина у Крагујевцу даје њено семе бадава свима својим члановима и пријатељима подружине.

Браћо пчелари! Подижимо пчелињу пашу. Сијмо сви фацелију око својих пчелињака и уопће на сваком слободном парчету земље, да нам она помогне у оскудици већег броја засађеног другогодишњег медоносног дрвећа као липе, багрене, софоре јапонице, пајасена, дивљег кестена, племенитих врба и родног дрвећа — вођака, које треба марљиво подизати.

В. Јовановић.

Највећи непријатељ пчела.

Хоћу да вас упознам са највећим и најопаснијим непријатељем пчелињим, којег још нисте видели насликаног међу непријатељима пчелињим.

Међу непријатељима пчелињим наћи ћете насликаног и медведа и лисицу, и куну и јазавца, и јежа и лисицу, и миша глодара и мишића бубождерца; наћи ћете и роду и сокола пчелара, и сеницу и птицу пчелара, и ласту и мухоловку, и вијоглавку и црвенрепу, па змију и слепића, и обичног гуштера и жабу, па стршљена и бумбара, па зољу и паука, па метиља и пчелињу уш и т. д., али тога највећег непријатеља пчелињег на тима сликама нисте видели, а тај баш после рђавога времена, прави највећу штету и потамани највише пчела.

Тај вам је пчелињи непријатељ огласио рат свему животу, што се приближи пчелињаку или кошници. Он све тамани, убија, плаши, растерива. Он ће пуцати на сеницу, ако јој види у кљуну пчелу, а он стотинама пчела изгази, тумарајући по пчелињаку. Он ће убити јежа, ако га нађе, да по пчелињаку купи мртве пчеле, а он сваки час, једним притиском заклопца или врата на

*) Како се та биљка друкчије зове? Ботаничко јој је име *Pulmonaria tuberosa* Schr. (по Панчићу). — Ур.

кошници, изгњечи безброј пчела. Вечерњег лептира курјака вијаће метлом цело вече, зато што хоће да украде из кошнице мало меда, а он повади толико меда из кошница, да пчеле, које су му тај мед дале, морају у по зиме да умру од глади. Од миша би било триста чуда, да га ухвати, кад му круни саће у кошници, а он, да би дошао до меда, уме да искрха половину саћа у кошници. Он ће убити сваку животињу, која се зими нађе на пчелињаку, а он сам својим завиривањем, прислушкивањем и куцкањем по кошницама, више узнемирује пчеле, него сви други непријатељи заједно. Изгледа да је тај непријатељ пчелињи увртео себи у главу, да само он има право да тамани пчеле, да је то његов монопол. А знате ли како се зове тај најопаснији непријатељ пчела? Зове се — *надрипчелар*.

Б. Н.

О матици.

(Наставак.)

4.) *Матица излеће из кошнице, само кад се кошница роји и ради спаривања.* Ради спаривања може матица и више пута да излеће. Она ће излетати догод се не оплоди. Оплођена матица више не излеће, осим са ројем. Оплођеној матици, која је почела правилно лећи, не требају крила, зато јој ништа не смета, ако су јој крила отрцана и изгризена, или ако јој пчелар крило подсече. Неки хоће да докажу, да матица, која нема једно или оба крила, не може правилно лећи, јер да се она, кад спусти стражни труп и трбух у ћелицу, ослања на крила. Ту је теорију пракса оборила.

5. *Матица се оплођава једамиш у животу и то изван кошнице у ваздуху.* Зато млада матица, са сакатим крилима, која не може летети, не може се никад оплодити. Од такве матице не може се пчелар ничему надати, јер та би остала за века неоплођена те би легла саме трутове, била би дакле трутовњача.

6.) *Упала или запала траје у матице неко време. Кажу да траје око 5 недеља. Но упала може да пређе и пре, а да траје и дуже.* Један немачки пчелар писао је, како му се млада у јесен излежена матица, спарила и оплодила чак на пролеће и била после добра матица, мада је с пролећа почела лећи саме трутове. Ја то не верујем. Како би тај пчелар могао доказати, да та матица није била у јесен оплођена? Ако она није у јесен почела лећи, то још није доказ, да она није била оплођена. Можда није више било паше, па није матица ни легла. А што је матица почела у пролеће лећи трутове, и то није доказ да је она у пролеће оплођена. А најпосле питање је, је ли та матица, што се је у пролеће оплодила, баш она јесења матица. Један, опет немачки пчелар писао је, како је једаред у пролеће, у правом безматку, дакле у кошници у којој није биле ни јаја ни легла, нашао младу оплођену матицу. Тај пчелар тумачи тај појав тако, да је та матица залутала из друге кошнице у тај безматку, па да је примљена. Но да се вратим на упалу матице.

7.) *Да матица излети на спаривање, треба јој леп, тих и сунчан дан.* Кад је рђаво време, кад матице треба да излећу на спаривање, буде на пчелињацима много трутовњача па и безматака, а где су многи безмаци, разуме се да се нађе кошница и са назови-матицама. Као што ћемо после видети, многи пчелари држе по више младих и неоплођених матица у кавешчићима, у једној кошници. Кад знамо, да упала у матице траје само неко време и да се упала кад пређе не понавља, онда се разуме, да младе, неоплођене матице, не треба држати затворене, дуже од 2 недеље.*)

8.) *Матица постаје трутовњача:* а) Ако се на време не оплоди. б) Кад јој нестане трутовске сперме у семењачи. в) Ако јој стражњи труп пригњечимо, па јој се органи за лежење, особито јајњаци и семењача повреду. г) Кажу, да матица хоће да постане трутовњача, кад јако озебе, или од какве болести у органима за лежење.

Да пчелар све то што већма избегне, не треба: а) Да држи младе, неоплођене матице затворене дуже од 2 недеље. б) Не треба трпети на пчелињаку матице старије од три године. в) Кад хвата матицу, нека је не хвата за трбух и нека пази, да је оквирима и саћем не притисне. г.) Нека саму матицу не држи дуго у кавешчићу изван кошнице, особито кад су дани хладни. Матица треба да је увек међу пчелама, ма била и у кавешчићу, јер матици шкоди не само хладноћа, него и гладовање, а можда и самоћа.

9.) *Да је матица трутовњача, познаје се по леглу.* У кошници где је трутовњача, нема правилнога пчелињег легла, покривеног равним поклопцима, него је легло рејаво, а што га има, покривено је јако испупченим поклопцима, боље рећи: ћелице су дограђене. Тако легло зове се *рђав црв*, а мали трутови што постају одатле зову се *дивља пчела*. Трутовњача у почетку леже у пчелиње саће и пчелиња и трутовска (женска и мушка) јаја, а после сама трутовска, али увек у пчелиње саће. Матица, мада је и трутовњача, леже само на неколико сати у плодишту, а назови-матице тако не раде. Оне легу, јер их је много, по целој кошници и у трутовске и у пчелиње ћелице, али радије у трутовске ћелице. Зато искуснији пчелар, чим види легло у кошници, може одмах познати, је ли у кошници трутовњача или су назови-матице. Назови-матице легу по више јаја у једну ћелицу и то већином по странама, а не на дну ћелице.

Трутовњаче треба убити, па кошници дати добру матицу или матичњак, или у најгорем случају, сат са јајима или сасвим младим леглом. Разуме се, не трутовски него пчелињи сат. Из сваког јајета и црва, могу пчеле извести матицу. Што је црв млађи, то је боље. Од старијег црва буду матице кржљаве, више налик на пчелу и маловечне.

Око кошнице са назови-матицама, не треба пчелар да се

*) О томе више у чланку: „Пчелињак не треба никад да је без залишних матица“.

мучи, особито почетник, јер то су обично већ сасвим пропала друштва. Како се и њима може помоћи, наћи ће читалац у »Српском Пчелару« од 1912. у бр. 7.

Матица може бити и јалова т. ј. да не леже никаква јаја в. чистац, а има случајева и кад матица носи јалова јаја чисце, из којих се ништа не издеже.

(Наставиће се).

Ђ. Коларовић.

Паметар.

† **Примислав (Прима) Хр. Димитријевић.** У покојнику изгубили су пчелари наше славне Шумадије својега врлога друга, а »Српска Пчеларска Задруга« у Руми, својега вреднога члана. Покојни Прима био је мајстор Војно-Техничкога Завода у Крагујевцу. Пре 20 година свршио је пчеларски течај у Топчидеру, а по том и у Хановеру у Немачкој. Пре ратова радио је на великом пчелињаку својега оца Христифора. Ратном пустошењу пао је као жртва и овај лепо пчелињак, за којим је наш покојник жалио. Честитом човеку, добром другу и одушевљеном пчелару Прими Хр. Димитријевићу, нека је лака земља и вечна памет!

Разне вести.

† **Барон Ротшиц, Вишњагора.** Умро је још г. 1912. Познат је био у пчеларском свету, јер је на све стране разашлио крајске пчеле, пчеларске справе, вештачко саће и т. д. Мало је у нас старијих пчелара, који нису од њега наручивали пчеларске справе. Радио је и на пчеларској књижевности и издао је више књига: 1.) »Illustr. Bienenzuchtbetrieb«. 2.) »Volks- u. Mobilzucht der Krainer Biene,« и 3.) »Die erprobte Honigköchin«.

Год. 1872. основао је »Čebelarsko društvo za Kranjsko« и био први његов председник. У то време је издавао лист »Slovenska čebela«. Год. 1875. из политичких разлога иступио је из друштва и после се није више у јавности јављао. (»Slov. čebeler«).

† **Dr. C. C. Miller.** Један од најчувенијих американских пчелара Dr. Милер умро је 4 септ. 1920. у 89. години живота. Пчеларио је више за друге него за себе, јер је био колико велик као пчелар, толико велики и као човек. Зато је високо поштован и његова реч у пчеларским несугласицама била је одлучна. Од г. 1870. био је стални сарадник на највећем американском пчеларском листу »Amerikan Bee-Journal«, а написао је и више књига о пчеларству. Није тежио да се богати од пчеларења, али је уживао и радовао се, кад су други, које је он учио, добивали милијуне за мед. Слава му!

(По »Slov. čebeler«-у).

Изложба узорака у Новом Саду. Привредни кругови Новог Сада спремају велику изложбу домаћих производа. Изложба ће бити од 11.—26. августа о г. Интересовање за ову прву велику из-

ложбу у Војводини веома је велико, што је — разумљиво. Индустијалци са свију страна наше домовине јављају се као излагачи. — Пријаве ради излагања прима Извршни Одбор за приређење изложбе у Новом Саду, Футошка ул. бр. 65. (»Riječ«).

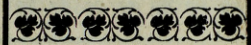
Двадесетпетогодишњица истрајног рада Савеза Српских Земљорадничких Задруга у Загребу. Савез Срп. Земљорадничких Задруга основан је у Загребу 10. јануара 1898. Према томе тога дана и месеца ове године навршило му се 25 година живог рада и живота у плодном раду. Крај свију мука и невоља, захваљујући истрајности оних који су били на челу Савеза, дочекао је Савез ево своју двадесетпетогодишницу, која је обележена Савезом Београдским и Савезом Загребачким у један Савез, који ће се звати: Главни Савез Српских Земљорадничких Задруга у Београду. Нека је срећно!

(По »Привреднику«).

Хрватско Славонско Господарско Друштво у Загребу. држало је 29. јунија о. г. своју главну скупштину, коју је отворио председник друштва г. Мирослав Кулмер. На скупштини су били изасланици разних министарстава и многи угледни гости. Кога занима да сазна поближе рад друштва у г. 1922. наћи ће то у Извештају, што га је друштво издало, у којем је изнесен сав разгранати рад тога друштва.

КЊИЖЕВНОСТ.

„Pčelarenje na med“. Саставио Др. Ш. Матејчић. Штампарија »Единост« у Трсту. Страна 30. — Књжица се дели на три главна одсека: Начин пчеларења. — Величина кошнице. — Узгајање младе матице.

Као што натпис књжице каже, г. писац хоће да упуту пчелара, како ће доћи до меда у оним крајевима, где већ месеца јунија престаје паша. Да то постигне, г. писац препоручује: 1.) велике кошнице са широким оквирима, 2.) младе матице и 3.) јака друштва већ у почетку главне паше, до којих се долази спајањем кошница. Будући смо књжицу добили, кад је овај број листа требао да иде у штампу, не можемо за сад о њој више проговорити. Толико само можемо рећи, да је спајање и појачавање кошница од увек било од велике користи за пчелара. Исто тако и младе матице су увек за успешно пчеларење. Али велике кошнице са великим оквирима, у крајевима са слабом пашом, могу бити највећа невоља за пчелара. Није свака кошница за сваки крај. Где је добре паше, нека се пчелари са већим кошницама; али где је паша слаба, где у пролеће паше нема, где су размаци од паше до паше јако велики, за такве крајеве нису велике кошнице. У крајевима са слабом пашом, не да се ни замислити пчеларење са великим кошницама, без скоро редовног прихрањивања, а прихрањивање је баш најмрскији посао за наше пчеларе. Понављам, где је добре паше, нека се пчелари са већим кошницама, али где је паша слаба, не треба ни помишљати на велике

кошнице. Према нашој мора пчелар бирати себи кошницу. Можда је у крају г. писца така паша да је добро пчеларити са великим кошницама, као што је Дадан—Блатова, али то правило не може се никако применити на све крајеве.

Б. К.

Питања и одговори.

Пит. 24. — Молим вас, знате ли ви какву српску или хрватску књигу, где има како се месе колачи од меда?

Одг. — Наручите од познатог нашег пчелара Милана Мартиновића, управитеља школе у Бос. Крупи, његову красну књигу »Напредно Пчеларство«. Цена 3 К 50 п. Ја не знам другу нашу књигу, у којој има више тога, што ви тражите, него у тој књизи.

Пит. 25. — Имам седам врло добрих и јаких Живановићевих кошница, а 13 празних кошница исте врсте. Хтео бих да ове године напуним тих 13 празних кошница. Али оних 7 пуних кошница, мада су добре, неће да се роје. Молим одговорите ми, би ли смео те кошнице вештачки изројити, и то тако, да од једне кошнице направим три. Онда бих могао још ове године напунити све своје празне кошнице. Хоће ли то бити добро?

Одг. — Неће. То се не би звало вештачки ројити, него испекати добре кошнице, па направити од њих слабице. У слабој години, не сме се свака кошница вештачки ројити, него само оне које су врло јаке, и то, од једне кошнице прави се један вештачки рој, а никако два. А ако баш хоћете да напуните свих 13 кошница, а ви пустите, нека оне пуне кошнице, даду по два роја. Али тада немојте, за ову годину, рачунати на мед. Претерано ројење, још је већа пропаст за пчелињак, него претерано истресање меда. Чувајте се и једнога и другог, ако хоћете да будете срећни и да вам пчелињак дуго поживе. Поздрав!

Пит. 26. — У мојем је месту паша слаба. Бојим се да ће и ове године пчеле растркати мед по целој кошници, па ће крај меда умирати, као што ми је и ове године неколико пропало, мада је било још меда у кошници, али далеко од клупчета пчелињег. Шта да радим па да пчеле боље сабијају мед?

Одг. — Повадите сувишно празно саће, па кад пчеле нанесу доста меда по $\frac{3}{4}$ сата у остављено им саће, тада им додајте све по један сат да га испуне, док траје паша. То исто радите и ако будете морали из невоље прихрањивати. Пре прихрањивања повадите из Живановићеве кошнице стражњих 5—6 сатова, па кад пчеле у оне сате што су им остали нанесу више од половине меда или три четвртине, тада им можете још један или два сата додати да их напуне. Ако немате јесење паше, сад већ треба почети са прихрањивањем.

Пит. 27. — Чини ми се, да ћу ове јесени морати прихрањивати и из нужде и из рачуна (спекулативно) да ми друштва уђу јача у зиму, јер ја после липе, немам скоро никакве паше. Кад да прихрањујем из нужде а кад из рачуна?

Одг. — Спојићете једно и друго. По правилу кад се из невоље прихрањује, дају се пчелама што већи оброци меда или шећера да буде пчелар са тим послом што пре готов. Тада се даје на једампут по 2—3 киле. А кад се прихрањује из рачуна, тада се дају сасвим мали оброци свако друго или треће вече (по 1—3 кашике и то дуже време (2—3 недеље). Али кад ви морате и из невоље и из рачуна да прихрањујете, немојте давати пчелама ни сувише велике ни сувише мале оброке, него средње, рецимо: у почетку $\frac{1}{4}$ кг свако друго вече, а касније и по $\frac{1}{2}$ кг према томе колико мислите, да морате пчелама додати да им буде за зиму доста. Тим отезањем са прихрањивањем из невоље, изазваћете матицу, да залеже још које коло јаја. Тако ћете, као што видите, спојити једно и друго прихрањивање уједно и постићи ћете један и други циљ т. ј. кошнице ће доћи и до младих пчела и до хране за зиму. Тај посао почните већ у другој половини августа.

Пиш. 28. — Један овдашњи пчелар, који чита и немачке и мађарске новине, каже, да се на два друштва, од којих свако има своју матицу, може метнути и једно заједничко медуште, па да оба друштва раде у једном медушту. Он каже, да се тако добије више меда, па ће ове године то да покуша. Шта ви мислите о томе? Хоће ли то бити добро?

Одг. — То није тако нов начин. О томе се одавно пише, али га слабо пчелари примењувају у пракси. Толико знам, да тај начин има својих присталица и противника, јер у пчеларској књижевности писало се и пише се и за и против тога начина пчеларења. Будући нисам покушао никад тако радити, не могу ни свој суд о томе изрећи. О стварима, које се морају прво покушати и испитати, не вреди на памет говорити. Ако тај пчелар покуша да тако пчелари, најбоље ћете се уверити, колико тај начин вреди. Стрпите се дакле, а кад сазнате за успех вашег суседа, јавите ми.

Пиш. 29. — Прошле јесени нашао сам пред једном кошницом мртву матицу. Шта сам знао, него ту кошницу спојити са суседном кошницом. Сутрадан нашао сам пред спојеном кошницом опет мртву матицу. Побојао сам се, да су је убиле додане пчеле, па сам отворио и прегледао кошницу. Али сам се изненадио, кад сам у кошници нашао лепу, живу матицу. Како је то могло бити?

Одг. — Биће, да је она кошница, пред којом сте нашли прво мртву матицу имала две матице, стару и младу. Стара је умрла и била је избачена из кошнице, а млада је остала у кошници. Ви сигурно нисте то друштво прегледали, пре него што сте га спојили са суседном кошницом, да ли је заиста безматак, него сте га негледуш спојили. Тако су се у спојеној кошници нашле две матице, од којих је једна убијена и избачена. Зато сте поново нашли мртву матицу пред спојеном кошницом. Као што видите, мртва матица не значи увек, да је кошница безматак.

Још сам добио једно слично питање. Један пчелар кад је пролетос чистио патосе у кошницама, нашао је међу пчелама и мртву матицу, али је у истој кошници била и жива матица. Као што се види, и ова је кошница морала ући у зиму са две матице.

О Г Л А С И.

О Г Л А С.
20 пуних американки про-
 даје уз повољну цену
 ПЕТАР ИВИЋ, Рума.

1—3

Р О Ј Е В Е,

оплемењене, оплођене матице, вештачко прима саће,
 од зајамчено правог чистог пчелињег воска на американском
 строју зготовљено у свакој величини разашиле

АНДРИЈА МУДРОХ, Нови Сад, Водникова ул. бр. 8.

Ценовник на захтев франко и бесплатно.

На продају 30 пчелаца у кошницама удешеним за пренашање.

2—3

Најпотребније пчеларске справе

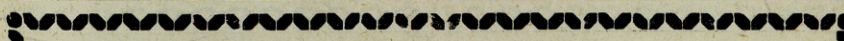
као: Ричеове машине за вештачко саће,
 дуваљке, виђушке, помична пета и т. д.
 могу се добити у гвожђарској радњи

НИКОЛЕ МИЛЕУСНИЋА

8—12

трговца

РУМА.

Све врсте боја, лака, фирнајза,
 четака и парфимерија добивају
 се уз најумеренију цену у трговини
ОЗРЕНА ГРОЗДИЋА, РУМА

8—12

Краља Петра улица 183.

СРПСКА СРЕМСКА БАНКА Д. Д.

Р У М А.

Деоничарска главница: Дин. 2,500.000.—

Има своје филијале:
у Илону и Иригу.

Телефон бр. 11.

Адреса за брзојаве:
Сремска Банка.

ПРИМА

улоге на књижице и текуће рачуне, плаћа најбољу камату и враћа без отказа.

ПОДЕЉУЈЕ

зајмове на менице, текуће рачуне и хипотекарне зајмове на куће и земљишта.

ФИНАНСИРА

обртничка, трговачка и индустријска подuzeћа.

ОБАВЉА

све банковне послове брзо и кулантно. 8—12

ТВОРНИЦА ВУНЕНЕ РОБЕ Д. Д. ИЛОК.

Адреса за брзојаве: „Вунара“.

Телефон бр. 8.

Основана по Српској Сремској Банци д. д. Рума.

Творница се бави прерађивањем и израђивањем вуне и продајом вунене робе, (ћебета, марама - - трикотаже, сваковрсних штофова и т. д.) - -

8—12

Купује свану количину вуне по дневној цени.

Чланарина је за чланове утемељаче једаред за увек 100.— Дин., а за редовне чланове 30.— Дин., годишње. Редовни чланови добивају лист бадава, а утемељачи плаћају годишње за лист 15.— Дин. Претплата је за нечланове 30.— Дин. годишње, а плаћа се унапред за целу годину.

Претплату, рекламације и огласе треба шиљати »Српској Пчеларској Задрузи« у Руму. Рукописе, питања, књиге и листове у замену треба шиљати Ђорђу Коларовићу Вел. Радинци (п. Митровица) Срем.

Власник и издавалац „Српска Пчеларска Задруга“ у Руми.